

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

El joc com a estratègia didàctica per la inclusió dins les aules d'Educació Infantil.

Cristina Castillo Aguilera

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2016-17

DNI de l'alumne: 47255859J

Treball tutelat per Gemma Tur Ferrer
Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació.

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☐	☐

Paraules clau del treball:
Educació Inclusiva, estratègies metodològiques, joc.

RESUM:

En el següent treball de fi de grau tinc l'objectiu de realitzar una investigació sobre el joc com a estratègia didàctica per aconseguir la inclusió dels tots els alumnes dins l'etapa d'educació infantil.

La metodologia utilitzada és una investigació de tipus bibliogràfica elaborada a partir d'investigar i contrastar diferents teories metodològiques. Amb els resultats obtinguts he elaborat una proposta educativa per tal de posar en pràctica la informació obtinguda. Finalment, he extret una sèrie de conclusions en relació al tema tractat.

Paraules clau del treball:

Educació Inclusiva, estratègies metodològiques, joc.

ABSTRACT:

In the following work of end of degree have the aim to realise a research on the game as a didactic strategy to achieve the inclusiveness of the all the students in the stage of childish education.

The methodology used is a research of bibliographic type elaborated from investigating and contrast different methodological theories. With the results obtained have elaborated an educational proposal in order to put in practical the information obtained. Finally, I have extracted a series of conclusions in relation to the subject treated.

KEYWORD:

Inclusive Education, methodologies, game.

ÍNDEX

	PÀG
1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	5
2. OBJECTIUS	6
3. METODOLOGIA	6
3.1 SELECCIÓ DE LES FONTS BIBLIOGRÀFIQUES	
3.2 RECOLLIDA I TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ	
3.3 TÈCNiques UTILITZADES PEL PROCESSAMENT DE LA INFORMACIÓ	
4. MARC TEÒRIC	9
4.1 EL JOC	
4.1.1 EVOLUCIÓ HISTÒRICA DE LA CONCEPCIÓ DEL JOC A L'EDUCACIÓ.	
4.1.2 COM AFECTA EL JOC EN EL DESENVOLUPAMENT DE L'INFANT	
4.1.3 TIPUS DE JOCS	
4.1.4 IMPORTÀNCIA DEL JOC COOPERATIU DINS L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL.	
4.2 EDUCACIÓ INCLUSIVA	
4.2.1 L'EDUCACIÓ INCLUSIVA I EL JOC	
4.2.1.1 EL JOC COOPERATIU PER ACONSEGUIR LA INCLUSIÓ DELS INFANTS.	
5. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	19
6. PART PRÀCTICA: PROPOSTA EDUCATIVA	25
7. DISCUSSIÓ I CONCLUSIÓ	44
8. BIBLIOGRAFIA	48

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Avui dia dins la Reforma Educativa tenim en compte aspectes com la qualitat i la quantitat, de manera que partim de les necessitats educatives, socials i culturals dels alumnes. Però aquesta concepció es pot considerar recentment nova. Ja que si donem una ullada uns anys enrere, descobrirem que l'atenció a la diversitat no sempre s'ha tingut en compte dins del sistema educatiu.

Dins l'educació infantil és fonamental potenciar el desenvolupament integral dels alumnes, tenint en compte els àmbits emocionals, motrius, cognitius, socials i comunicatius de l'infant.

El context escolar ha d'oferir les mateixes oportunitats educatives a tots i cadascun dels seus alumnes. Ha de proporcionar una educació basada en la inclusió, siguin quines siguin les capacitats dels infants, les seves circumstàncies personals o sociofamiliars.

Hem d'oferir una escola comprensiva, oferint una educació capaç d'acollir i donar resposta a la diversitat de tot l'alumnat.

En aquest treball de fi de grau, em centraré en "El joc com a estratègia didàctica per aconseguir la inclusió dins les aules d'educació infantil".

Diversos autors citats per Arnáiz (2004), han esmentat que per aconseguir que les escoles siguin inclusives, abans hem d'oferir respostes educatives específiques per les necessitats individuals dels alumnes i hem de desenvolupar propostes didàctiques que fomentin la participació de tots els infants. D'aquesta manera, s'aconsegueix realitzar una educació inclusiva que reconegui els drets a l'educació. Aspecte que no s'ha tingut sempre present, ja que abans només es realitzava una programació sense considerar a l'alumnat.

Per tant, amb l'elaboració d'aquest treball, el meu propòsit és realitzar un estudi de com utilitzant el joc com a estratègia metodològica podem aconseguir una educació inclusiva dins les aules d'educació infantil.

2. OBJECTIUS

Amb l'elaboració d'aquest estudi m'he proposat treballar els següents objectius:

Objectius generals:

- Entendre la necessitat de basar-se en una educació inclusiva que parteixi de les necessitats individuals de cada infant.
- Valorar la importància del joc com a estratègia educativa facilitadora de les relacions interpersonals.
- Potenciar l'estimulació de la creativitat dins el context d'un grup que coopera per resoldre problemes mitjançant el joc.

Objectius específics:

- Aportar idees pròpies en relació a l'informació analitzada.
- Oferir una visió global de com el joc pot ser el motor d'activitats inclusives que afavoreixin les relacions interpersonals de l'alumnat.
- Observar com podem fomentar la interacció social de tot l'alumnat a través d'activitats lúdiques.

3. METODOLOGIA

3.1 Selecció de les fonts bibliogràfiques

Per poder portar a terme aquest estudi he realitzat una recollida de dades de diferents fonts documentals i bases de dades. Per tant, per poder realitzar aquest treball he consultat les següents fonts:

ERIC

La base de dades ERIC (Educational Resources Center) està patrocinat pel Departament d'Educació dels Estats Units i és una de les principals fonts bibliogràfiques en referència a les ciències de l'Educació. Per tant, mitjançant aquesta base de dades he pogut accedir a informació que necessito per tal d'elaborar aquest treball.

A part, també dir que és una base de dades que està relacionat amb el tema de l'educació i consegüentment amb l'educació inclusiva, aspecte que justifica la seva utilització per la recollida de dades.

DIALNET

A l'hora de cercar informació també m'he basat en la base de dades Dialnet, que és un portal bibliogràfic de literatura científica hispànica. La utilització d'aquest recurs ha set degut a la gran varietat d'informació de la qual disposa, ja que gràcies a aquesta base de dades es pot accedir a articles de revistes, llibres, articles de llibres i inclús tesis doctorals en relació a qualsevol tema. Així que, ha set de gran ajuda a l'hora de cercar informació en relació amb el tracte educatiu dins l'educació i de la importància del joc, sobretot en la recerca d'articles de revistes.

BIBLIOTECA UIB

Per últim he utilitzat el servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat d'Eivissa, donat que ho tenim al nostre abast i compta d'una àmplia varietat d'informació.

Aquest recurs ha set imprescindible a l'hora de poder portar a terme l'estudi, ja que és una font que s'actualitza regularment. A part, la informació està organitzada de manera molt visual i és fàcil accedir a ella.

Per aquest motiu, per les característiques anteriorment destacades, crec que és un recurs que m'ha resultat de gran ajuda a l'hora d'accedir a la informació.

3.2 Recollida i tractament de la informació

La recollida de dades la vaig realitzar entre finals d'Octubre del 2016, aspecte que vaig anar contrastant amb diversos recursos i bases de dades.

Seguidament, vaig haver de seleccionar i categoritzar la informació per poder analitzar-la posteriorment. Aspecte que vaig portar a terme durant el mes de Novembre.

Per acabar, realitzaré una comparació, validació i interpretació de cada una de les parts treballades a l'estudi per comprendre, acció que desenvoluparé a partir del mes de Novembre i Desembre.

3.3 Tècniques utilitzades pel processament de la informació

Per poder portar a terme l'anàlisi de la informació posaré en pràctica una sèrie de tècniques de processament de dades.

Abans de procedir a explicar-les, he de dir que aquesta investigació presenta un enfocament fonamentalment subjectiu pel fet de basar-se únicament en una investigació bibliogràfica sobre un tema determinat. Per aquest motiu, em centraré en les tècniques de processament de la informació pròpies de la investigació bibliogràfica.

Per tant, les tècniques que utilitzaré per analitzar la informació seran les següents:

- Primerament hauré d'identificar les fonts d'informació primàries i les fonts secundàries.
- Un cop hagi fet això, hauré de procedir a la crítica interna de les fonts, que es refereix a l'anàlisi meticolós de la informació obtinguda anteriorment, és a dir, a partir dels documents. I a part d'això, també hauré de realitzar una crítica externa, que es tracta de realitzar un anàlisi del tema tractat dins l'espai i el temps, avaluant d'aquesta manera les possibles contradiccions i incoherències, tant lògiques com metodològiques, de les dades obtingudes.

4. MARC TEÒRIC

4.1 El joc.

El joc és una activitat lúdica, espontània i lliure sense cap objectiu més que gaudir de la pròpia acció. Diversos autors com Romero i Gómez (2009) han definit el joc com una activitat necessària per als éssers humans i de gran importància en l'esfera social, ja que permet assajar algunes conductes socials; i alhora és una eina útil per adquirir i desenvolupar capacitats intel·lectuals, motores o afectives. Per aquest motiu el joc s'ha d'incloure dins les aules d'educació infantil, perquè tenen un paper fonamental dins el desenvolupament integral de l'infant.

Des del naixement fins al creixement i desenvolupament emocional de l'infant el joc ajuda a l'infant a desenvolupar la seva personalitat, ja que és una eina per expressar la seva creativitat i imaginació. A més, també l'ajuda a comprendre el món en el qual viu i facilita la seva adaptació al seu entorn.

4.1.1 Evolució històrica de la concepció del joc a l'educació.

El joc no sempre ha tingut la mateixa importància dins la nostra societat. A continuació observarem breument com ha anat canviant la seva concepció fins a l'actualitat (Romero & Gómez, 2009) :

- A l'època clàssica el joc tenia importància dins la vida quotidiana de l'infant.
- A l'època medieval el joc continuava present com a activitat lliure. Es comencen a confeccionar joguines per les classes socials més altes.
- Dins l'edat moderna es comença a tenir una concepció pedagògica del joc.
 - o Al Renaixement, el joc infantil comença a tenir valor. Moltes obres d'art reflecteixen la importància del joc en la vida quotidiana com l'oli "Joc d'infants" de Bruegel (1560).
 - o Al segle XVII, sorgeix el pensament pedagògic modern que té en compte el joc educatiu com una eina d'aprenentatge.

- Al segle XVIII, el joc com a instrument d'aprenentatge s'imposa entre els pensadors de l'època. Els pedagogs comencen a cercar un sistema educatiu agradable i útil amb el suport de jocs educatius.
- A partir del segle XIX, els infants tenen menys temps que abans per jugar degut a la revolució industrial. Per aquest motiu, comencen a confeccionar un gran nombre de joguines.

A partir de finals de segle XIX comencen a aparèixer les primeres propostes teòriques sobre el joc. Es tracta d'estudis basats en observacions empíriques relacionades amb el consum d'energia, en la qual tenen en compte el joc com acció necessària per consumir l'energia que el cos necessita per satisfer les necessitats biològiques bàsiques.

Durant aquest segle també sorgeixen les teories de l'exercici preparatori que contempla el joc com una acció preparatòria per adaptar-se a les successives tasques vitals.

És a partir del segle XX que apareixen les noves teories del joc, que donen importància al joc com a eina facilitadora de l'aprenentatge.

Durant aquest segle, apareixen diverses teories entorn del joc:

Els més destacats són els següents (Romero & Gómez, 2009):

- Teoria de Claperède (1873-1940) que fa incidència en què la clau del joc és la ficció. El fons del joc està en la conducta real de l'infant que transforma la seva realitat en un entorn lúdic a causa de la ficció. El joc és un refugi on l'infant és capaç d'aconseguir els seus desitjos.
- Teoria de Freud (1856-1939) vincula el joc a l'expressió dels sentiments inconscients. Permet a l'infant obtenir els seus desitjos insatisfets.
- Teoria de Piaget (1896-1980) tracta el joc com a element indispensable per l'evolució de l'infant. L'infant necessita jugar perquè és l'única manera amb la qual pot interaccionar amb el seu entorn.
- Teoria de Vygotsky (1896-1934) considera el joc un element socialitzador i transmissor de cultura.

Actualment, el joc s'inclou dins el nostre currículum d'Educació Infantil de les Illes Balears (Decret 71/2008 27 de Juny) com un contingut més que tenir en compte a l'hora de realitzar la planificació de l'aula. Mitjançant el joc podem treballar multitud d'àmbits educatius, com és el cas de la educació inclusiva, tema que tractarem dins aquest treball de fi de grau.

4.1.2 Com afecta el joc en el desenvolupament de l'infant.

Diversos autors han esmentat la importància del joc durant el desenvolupament integral de l'infant.

En aquest apartat destacaré les aportacions de dos grans autors que varen fer referència a la relació que hi ha entre el joc i el desenvolupament de l'infant.

Primerament, començaré parlant de les aportacions de Piaget (1896-1980) que es va interessar en el desenvolupament dels infants i en com influeix el joc en aquest procés (Romero & Gómez, 2009).

Segons expliquen Romero i Gómez (2009), per Piaget (1956), l'infant necessita jugar per interaccionar amb el seu entorn, ja que és de l'únic mitjà del qual disposa.

Piaget relaciona el joc amb la intel·ligència de l'infant, aspecte pel qual relaciona el desenvolupament dels estadis cognitius amb el desenvolupament del joc de l'infant.

Per tant, divideix el desenvolupament intel·lectual de l'infant en quatre estadis i a partir d'aquí, estableix quatre tipus de jocs que es donen a aquestes edats i que ajuden al desenvolupament integral de l'infant.

Edat	Estadi Evolutiu	Tipus de Joc característic	
0 – 2 anys	Estadi Sensoriomotor	Joc funcional	
2 – 6/7 anys	Estadi Preoperacional	Joc simbòlic	Joc de
7 – 12 anys	Estadi d'operacions concretes	Joc de regles	Construcció

Graella d'elaboració pròpia

L'infant de 0 a 2 anys, es troba a l'estadi sensoriomotor on utilitza un joc funcional que l'autor defineix com a jocs que es basen en activitats repetides que originen plaer a l'infant, originades amb l'únic objectiu d'adaptar-se. Durant aquesta primera etapa, l'infant tracta d'entendre el món que el rodeja i explora mitjançant la manipulació i la investigació constant.

A partir dels 2 anys, l'infant es troba a l'estadi preoperacional perquè ja domina el llenguatge. Dins aquest estadi predomina el joc simbòlic, amb el qual l'infant és capaç de representar i simular les vivències viscudes. Aquest joc l'ajuda a comprendre el món i l'ajuda a desenvolupar habilitats socials. Durant aquesta segona etapa l'infant representa situacions familiars del seu entorn.

A partir dels 6 anys l'infant s'endinsa dins l'estadi de les operacions concretes, on les regles passen a ser les protagonistes dels jocs. Segons diversos autors, inclòs Piaget, el joc de regles és una activitat lúdica social. A partir d'aquesta tercera fase l'infant ja és capaç de raonar i formular hipòtesis, aspecte que l'ajuda a comprendre el món en el qual viu, a relacionar-se amb els altres i a resoldre conflictes.

A partir d'aquest període l'infant ja ha aconseguit el grau de desenvolupament físic, cognitiu i afectiu i social necessari per jugar a aquest tipus de joc més complex i elaborat.

Per altra banda, Vygotski (1896-1934) parteix d'una teoria constructivista que diu que el joc sorgeix de la curiositat de l'infant. Denomina el joc com “un factor bàsic en el desenvolupament de l'infant. Quan un infant observa les activitats dels adults que l'envolten, ell imita i transforma aquestes accions en jocs, accions amb les quals adquireix les relacions socials bàsiques” (Baquero, 1997, p. 143).

Vygotski anomena a aquesta capacitat de comprendre l'entorn social “zona de desenvolupament pròxim”.

Aquesta zona és la distància que hi ha entre el nivell de desenvolupament cognitiu de l'infant i la capacitat de resoldre conflictes de forma independent. I el nivell de desenvolupament de resoldre conflictes amb l'ajuda d'un adult.

Aquesta zona de desenvolupament pròxim, es genera amb la interacció amb qui té adquirit aquell coneixement i qui està en procés. Per tant, és un procés educatiu de caràcter social, el que vendria a ser un aprenentatge cooperatiu que es dóna gràcies a les relacions interpersonals dels alumnes.

Vygotski distingeix el desenvolupament evolutiu del joc dins l'Educació Infantil en dues fases clarament destacades. Podem observar-ho a la següent graella:

1º Fase (2-3 anys)	➔ Infants juguen amb els objectes segons el significat que proporciona el seu entorn social	
<i>Dins aquesta primera fase han après l'adquisició social del llenguatge i a operar els significats</i>	<i>1º Nivell</i>	<i>2º Nivell</i>
	Aprenen lúdicament funcions reals dels objectes de l'entorn soci-cultural	Aprenen a substituir simbòlicament les funcions dels objectes i són capaços de atorgar un valor similar a altres objectes, alliberant així el pensament... (ex. Globus/Pilota)
2º Fase (3-6 anys)	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Joc soci – dramàtic. Desperta a l'infant l'interès pel món dels adults i comencen a construir imitant i representant als adults. ➔ Surten del seu egocentrisme ➔ Intercanvien rols amb un caràcter imitatiu que els permet experimentar altres vivències del seu entorn pròxim. (jugar a ser...) ➔ Segons l'infant va creixent, el joc es torna més dramàtic. Són capaços de realitzar representacions teatrals i musicals amb un caràcter lúdic. És un excel·lent recurs psicopedagògic per al desenvolupament afectiu – comunicatiu. 	

Graella d'elaboració pròpia.

Per concloure amb aquesta teoria, tal com Vygotski destaca als seus estudis, el joc és una part fonamental del desenvolupament de l'infant i aquest, influeix contínuament amb la zona del desenvolupament pròxim.

4.1.3 Tipus de jocs que podem utilitzar dins l'aula.

El joc didàctic pot ser una estratègia metodològica que podem utilitzar en qualsevol nivell educatiu, encara que ens centrarem en l'àmbit d'educació infantil.

Podem trobar diversos tipus de jocs, amb els quals podem treballar diferents aspectes. A continuació veurem els tipus de jocs que podem trobar-nos (Decroly & Monchamp, 2002) :

- Jocs motrius i d'integració social: Aquests jocs són els primers jocs que realitzen els infants als primers anys de vida. El nen va realitzant moviments repetitius per tal d'aprendre a utilitzar el seu cos correctament. Quan l'infant creix, augmenta la dificultat i això és el que proporciona el plaer per continuar realitzant aquest tipus de joc.
- Joc simbòlic: A partir dels dos anys, els infants comencen a representar tot allò que es troba al seu abast. El llenguatge s'inicia i ajuda a la capacitat de representació. Apareixen els jocs de ficció i els objectes quotidians passen a ser objectes simbòlics que ajuden a desenvolupar el seu joc (ex: un ninot com si fos un nadó).
- Jocs de construccions: Aquest joc evoluciona en conjunt amb l'infant. Comença quan l'infant és capaç de manipular amb destresa les joguines i pot apilar un parell de peces i es va tornant més complex quan l'infant va creixent. Es tracta d'un joc de destresa motriu fina o gruixuda on es treballa l'equilibri, les dimensions, i altres conceptes espai-temporals.
- Joc de regles: Aquests són els últims jocs en aprendre a desenvolupar. Per poder portar a terme aquest tipus de joc, els infants necessiten haver adquirit un cert desenvolupament cognitiu.

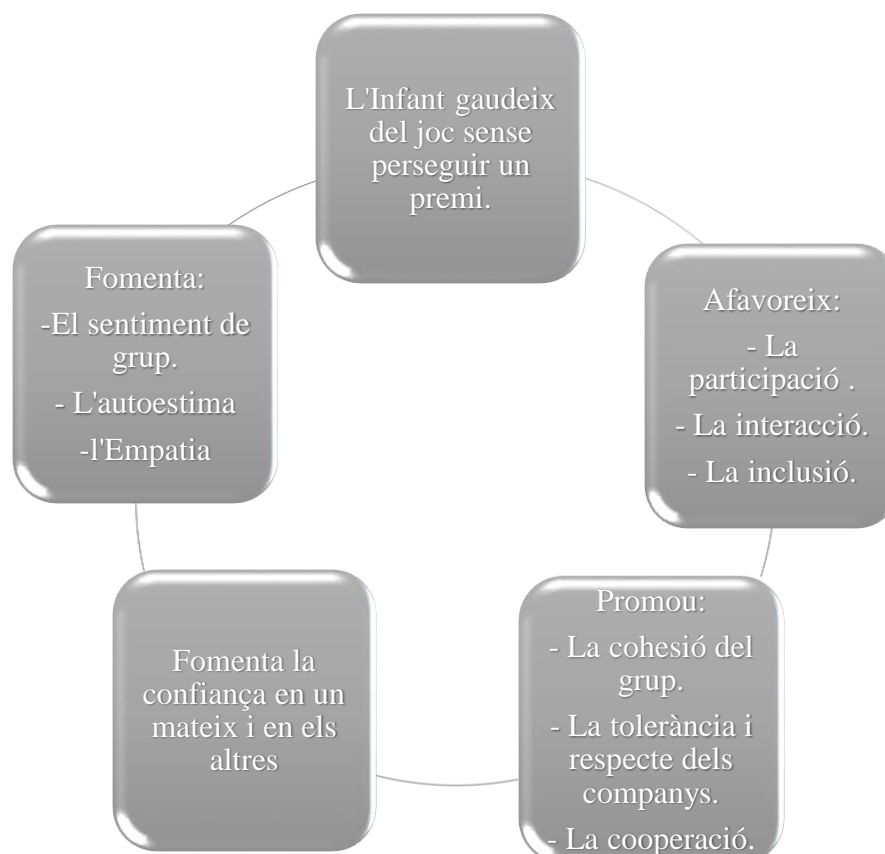
Des del punt de vista de les relacions socials, també podem trobar dos jocs per treballar les relacions interpersonals de l'alumet (Romero & Gómez, 2009) :

- El joc competitiu: On els jugadors competeixen els uns amb els altres per tal d'aconseguir un objectiu. En aquest tipus de joc sempre hi ha un guanyador. Segueixen una organització molt rigorosa i estan excessivament orientats a la victòria.
- El joc cooperatiu: Que és aquell joc en el que tot el grup treballa junt per aconseguir un propòsit comú. La idea d'aquest tipus de jocs és jugar els uns amb els altres sense obstacles i ajudant-se. En aquest tipus de joc cap participant es sent desplaçat, perquè tots han de col·laborar per poder guanyar.

4.1.4 Importància del joc cooperatiu a l'etapa d'educació infantil.

Dins l'etapa d'educació infantil aquest tipus de joc és molt important, ja que és un joc que reafirma l'autoconfiança dels infants. Gràcies a l'elaboració d'aquest joc l'infant es sent digne i acceptat.

Romero i Gómez (2009) diuen que els jocs cooperatius tenen una sèrie de característiques pròpies que afavoreixen al desenvolupament socioafectiu de l'infant:

Graella d'elaboració pròpia

Per aquest motiu, com a l'etapa d'educació infantil encara estan desenvolupant la seva personalitat, aquest és un joc molt apropiat per donar confiança i ajudar-los a pujar la seva autoestima.

Per altra banda, si cerquem una escola inclusiva, utilitzant el joc cooperatiu com a base de la nostra metodologia, podem aconseguir que els infants que es sentin menys desplaçats, o aquells que encara no es relacionin, es vegin obligats a interaccionar amb els seus companys mitjançant una activitat lúdica i amena. Aquest aspecte pot fer que els infants afrontin la situació d'una manera més natural i espontània i a poc a poc aquest tipus d'alumnes poden anar integrant-se dins el grup d'una manera relaxada i sense cap tipus de pressió.

4.2 Educació inclusiva.

Primer de tot, hem d'entendre que significa escola inclusiva. Una escola inclusiva és un centre que accepta la diversitat, que parteix de les necessitats individuals dels alumnes i que disposa d'una intervenció educativa capaç d'oferir un desenvolupament òptim de tots els seus alumnes.

L'escola inclusiva ofereix una educació equitativa basada en el dret a rebre una educació de qualitat, de manera que tots els alumnes, tinguin necessitats educatives especials o no, rebin una educació de qualitat. És una educació que va un pas per davant de la integració, que no segrega als individus per les seves necessitats o capacitats. L'educació inclusiva es basa a identificar les capacitats i necessitats de cada infant i en oferir una educació de qualitat adaptada i específica per cada individu.

Vygotski (1965) deia que “el desenvolupament dels infants no consisteix únicament en la socialització de les persones, sinó que a partir de les situacions personals de cada infant s'ha de realitzar un procés educatiu individual” (Baquero, 1997, p. 145).

Beneficis d'una escola inclusiva.

Basant-nos en Giné, Duran, Font i Miquel (2010), les raons per les quals hem de cercar aquest tipus d'educació són les següents:

- Atenem als drets dels infants: Amb aquest tipus d'educació no discriminem a cap infant per les seves capacitats. Tots els infants tenen dret a aprendre i tenen dret a realitzar aquest procés junt amb els seus companys.
- Oferim una educació de qualitat: Al tenir en compte les necessitats de cada individu, estem oferint una educació adaptada a cada infant, una educació de qualitat i personal que atén a les necessitats específiques de cada individu.
- Treballem i fomentem les relacions interpersonals de l'alumnat: Amb aquest tipus d'educació estem fomentant els vincles d'amistat, el respecte i la comprensió.

4.2.1 L'educació inclusiva i el joc.

Actualment, les escoles inclusives treballen amb metodologies basades en l'educació cooperativa, que aprofita les capacitats de cada individu i les desenvolupa mitjançant la interacció dels alumnes.

Gràcies a la utilització d'aquest tipus de metodologia, l'alumne interacciona amb els seus iguals per tal de verbalitzar els aprenentatges obtinguts, fet que afavoreix l'organització dels seus pensaments i que fa que els seus aprenentatges siguin més significatius. Ja que a l'hora d'explicar-li a un company els continguts adquirits, l'infant és capaç d'ordenar les seves idees i de percebre els errors que ha realitzat, afavorint així al seu aprenentatge.

Per altra banda, mitjançant el joc aconseguim que l'alumnat s'impliqui, ja que és una activitat alegre i motivadora. A més, fomentem que sorgeixi el sentiment d'acceptació dins els alumnes que es senten més desplaçats i fem que es considerin part del grup al qual pertanyen. Aspecte que sense dubte afavoreix a la inclusió de tot el grup.

Per aquest motiu, el joc és una estratègia metodològica fonamental per tal d'aconseguir la inclusió dins les aules d'educació infantil, aspecte en el qual he basat el meu estudi.

Garaigordobil (2006), esmenta que mitjançant el joc cooperatiu cap alumne se sent desplaçat del grup, perquè tots participen i aporten les seves pròpies habilitats per tal d'aconseguir una meta programada pel grup. Dins el grup no hi ha competitivitat perquè tots cerquen el mateix objectiu, i es necessiten els uns als altres per tal d'aconseguir el seu propòsit.

Per aquest motiu, gràcies a aquest tipus de jocs l'alumnat és capaç d'eleva la seva autoestima i es veu obligat a interaccionar amb els seus iguals d'una manera positiva i satisfactòria, aspecte que afavoreix el desenvolupament de la seva personalitat.

Tenint en compte això, podem observar que el joc és una estratègia metodològica perfecta per millorar les relacions interpersonals de l'alumnat, per transmetre aprenentatges significatius i en definitiva per aconseguir una aula inclusiva.

Ruiz Omeñaca (2009), destaca algunes de les característiques del joc cooperatiu que hem de tenir en compte:

- La comunicació dels participants és fonamental, així com l'ajuda mútua i la cooperació.
- L'educació en valors es troba immersa dins aquest tipus de jocs, com també les habilitats socials.
- Fomenta el desenvolupament de l'empatia. Ja que fa a l'infant alegrar-se per l'èxit del company, que implica el seu èxit encara que ell no hi hagi set el protagonista.
- Fa que els infants explorin possibles solucions als problemes que van sorgint durant el joc.
- Fomenta l'empatia i les relacions interpersonals dels participants.

4.2.1.1 El joc cooperatiu per aconseguir la inclusió dels infants.

Com abans hem esmentat breument, el joc cooperatiu és aquell joc en el qual participa tot el grup per tal d'aconseguir un objectiu comú. Amb aquest tipus de jocs fomentem l'augment de l'autoestima dels participants i l'autoconfiança com a persones acceptades i dignes.

Segons Pallarés (1978), amb els jocs cooperatius tots els participants aspiren a una fita comú i han de treballar junts per aconseguir-ho. Tots els alumnes guanyen si aconsegueixen arribar a la finalitat establerta o perden si no ho aconsegueixen, motiu pel qual han de combinar les seves habilitats per tal de sumar esforços per aconseguir el seu propòsit.

A més, cal mencionar que amb l'ús dels jocs cooperatius podem transmetre una sèrie de valors positius per les relacions personals, aspecte que també afavoreix a la inclusió. Aquests valors són els següents:

- L'empatia.
- La comunicació.
- La cooperació.
- La participació.
- La construcció d'una realitat positiva.
- L'estima i el concepte positiu d'un mateix.
- L'alegria.

Mitjançant metodologies cooperatives tenim més possibilitats de desenvolupar una personalitat sana i equilibrada als infants.

5. ESTAT DE LA QÜESTIÓ.

En el següent apartat veurem quins han set alguns dels autors en els quals m'he basat per investigar el joc i l'educació inclusiva, així com les estratègies pedagògiques més idònies per aconseguir una escola inclusiva entre les quals es troba el joc.

Primerament, parlaré de la investigació de **Pere Pujolàs Maset**, que va realitzar un estudi exhaustiu de "Les estratègies pel desenvolupament de les escoles i aules inclusives". Estudi publicat en l'Oficina regional d'educació per Amèrica Latina i el Carib (OREALC/ UNESCO Santiago en Juny del 2011).

Ell, denomina les aules inclusives com un lloc on tots els infants poden aprendre independentment de les característiques i capacitats individuals prèvies de cadascú.

Creu que és fonamental que el centre possibiliti i fomenti la interacció de tots els estudiants i destaca que dins l'aula ha d'haver-hi un dispositiu pedagògic basat en tres punts fonamentals:

- La personalització de l'ensenyament: No tots els alumnes són iguals. Cada infant té les seves pròpies característiques i les seves capacitats. Per aquest motiu, no podem oferir una única proposta pedagògica basada en el grup al qui va dirigit. Si no que ha d'haver-

hi una programació multinivell per atendre a les característiques individuals de cada infant que pertany al grup.

- L'autonomia dels alumnes: Ens explica, que hem de tenir en compte l'autonomia dels infants i realitzar programacions basades en la interacció entre els iguals. Si centrem les programacions de l'aula en l'ajuda mútua i la interacció entre els iguals, els alumnes estaran més motivats i aprendran a aprendre.
- L'estructura cooperativa de l'aprenentatge: Ens explica que hem d'estructurar la classe perquè no sigui el mestre l'únic que ensenyi, sinó per a què els alumnes aprenguin dels seus companys mitjançant la cooperació i l'ajuda mútua.

Així doncs, d'aquest estudi podem extreure que l'aprenentatge cooperatiu pot ser una estratègia pedagògica que té grans avantatges per aconseguir la inclusió de tots els infants, i no sols els que tenen més problemes per aprendre sinó també aquells que tenen altes capacitats per aprendre. Per aquest motiu, utilitzant l'aprenentatge cooperatiu com a estratègia educativa podem aconseguir la participació activa de tot l'alumnat en el procés d'ensenyament – aprenentatge, afavorim la integració i la interacció dels alumnes i fomentem les relacions de qualitat. (Pujolàs Maset, 2011).

Pujolàs Maset també va publicar un altre estudi en relació amb el mateix tema on va continuar amb la investigació de Les aules inclusives i l'aprenentatge cooperatiu. Aquesta investigació la va publicar a “Educatio siglo XXI” en 2012.

En aquesta investigació ens explica que encara que l'educació inclusiva i l'aprenentatge cooperatiu són dos conceptes diferents, es troben estretament relacionats, ja que per aconseguir una escola inclusiva ha d'haver-hi una estructura cooperativa dins el centre i per treballar els valors relacionats amb la cooperació es requereix que les aules siguin inclusives.

A part d'això, podem observar el projecte que va portar a terme a la Universitat de Vic sobre Cooperar per Aprendre i Aprendre per Cooperar “CA/ AC” que ofereix al professorat d'educació infantil, primària i secundària les eines necessàries per ensenyar a l'alumnat a aprendre en equip.

A més, a partir d'aquest mateix projecte ha desenvolupat un procés de formació docent per introduir dins les aules les noves pràctiques basades en l'aprenentatge cooperatiu.

En definitiva, la hipòtesi que realitza Pujolàs Masset al realitzar aquest projecte d'investigació, és demostrar que gràcies al canvi d'una estructura individualista o competitiva per una altra de tipus cooperatiu, pot fer de l'aula un espai inclusiu on tots els infants tinguin les necessitats educatives que tinguin, puguin aprendre junts.

Per altra banda, també he cercat articles que tractessin el joc com a estratègia pedagògica. Concretament, vaig estar analitzant l'article de **Carmen Minerva Torres** que es troba a la revista electrònica "Revista Educere" de la Universitat dels Andes (Venezuela) on va publicar "El joc com a estratègia important" l'any 2004.

Torres (2004), ens explica que la didàctica considera el joc com un entreteniment que alhora proporciona als infants coneixement mentre gaudeixen i treballen. És a dir, que el joc afavoreix i estimula les qualitats morals dels infants.

A part, considera que les estratègies pedagògiques utilitzades a l'aula han de permetre que els infants gaudeixin de tots els moments d'aprenentatge. Per aquest motiu, el joc si es planifica de la manera adequada en funció del coneixement que vol transmetre i té en compte aspectes com l'edat, capacitats prèvies, característiques físiques i cognitives i els interessos dels alumnes, no sols compleix les expectatives de l'alumnat sinó que aconsegueix transmetre les competències pròpies de cada etapa educativa.

Per aconseguir això, el mestre ha de realitzar una sèrie de modificacions per tal d'adaptar-ho a les necessitats individuals dels alumnes a qui va dirigit.

Per concloure, amb la investigació d'aquest estudi podem entendre que utilitzant el joc com a estratègia pedagògica podem aconseguir que es generin en els infants qualitats com la creativitat, l'interès per participar, el respecte pels altres, el sentiment de sentir-se valorat dins el grup, actuar amb més seguretat, comunicar-se millor i augmentar l'autoestima dels

participants. Aspecte que fa que sigui una estratègia pedagògica idònia per aconseguir la inclusió de tots els infants.

Continuant amb la investigació del joc com a estratègia pedagògica, també vaig poder observar l'estudi de na **Giselle Silva** on tracta "El Joc com a estratègia per assolir l'equitat educativa en l'educació inicial. Entorns lúdics i oportunitats de joc en el CEI i la família". Aquesta informació la podem trobar al quart capítol del llibre "Educació, processos pedagògics i equitat: Quatre informes d'investigació" de la editorial Grade publicat a Perú al 2004.

Silva (2004), ens explica que segons els experts, un indicador important de la qualitat educativa dels programes infantils amb èxit és la utilització d'una metodologia basada en el joc.

Els estudis realitzats mostren que la utilització del joc fa que hi hagi canvis qualitius i quantitius en les diferents variables del funcionament integral de l'infant, entre els quals podem destacar: el desenvolupament moral i social, la capacitat intel·lectual de l'infant, la seva adaptabilitat a l'entorn, el llenguatge, els estils d'afrontar i resoldre conflictes i el mode de percebre i interpretar el món que els rodeja.

El fet de utilitzar el joc com a estratègia pedagògica ens permet unir l'aprenentatge amb el desenvolupament integral de l'infant.

La relació del joc- desenvolupament infantil- aprenentatge (JDA) encara no és prou clar per molts educadors i per moltes famílies. Aspecte que fa que aquest estil educatiu es porti a terme en els centres i no tant dins el nucli familiar, ja que per a molts pares el joc és una pèrdua de temps que no es troba relacionat amb l'aprenentatge dels infants.

En canvi, no ocorre el mateix amb els docents d'educació infantil, els quals incorporen el joc a les seves pràctiques pedagògiques. Malgrat aquesta acció educativa, els docents tampoc acaben de donar-li al joc la importància i el valor que mereix, ja que per norma general, disposen del joc com un procediment auxiliar, que dóna suport a la transmissió de coneixement i no arriba a tenir el valor com a eina sistèmica o com a metodologia bàsica del desenvolupament integral de l'infant.

Partint d'aquest punt, segons Silva (2004), és necessari que els docents parteixen de la relació del JDA, que és la que dona suport a la inclusió sistèmica dins la pràctica dels programes d'atenció educativa. Això és perquè la inclusió és estratègica per a construir un model educatiu equitatiu i de qualitat per a la infància.

Dins aquest estudi, es reflecteix la idea que baix certes condicions, l'ús del joc com a eina metodològica pot oferir als infants l'oportunitat de desenvolupar les seves capacitats d'una manera integral, base indispensable per assolir nous coneixements dins diverses àrees educatives.

Per altra part, enfocant la meua recerca en l'ús del joc com a eina per aconseguir la inclusió, vaig trobar un article d'**Isabel Mª Fernández Vindel** on tracta el tema de "La inclusió del Joc", article publicat a la revista nacional i internacional d'educació inclusiva (ISSN) el 2014.

Dins aquesta investigació, podem observar que es defensa l'ús del joc per promoure dins l'alumnat tota una sèrie de capacitats i habilitats que l'ajuden a expressar-se i comprendre el món en el qual es troba.

Dins l'article podem observar un apartat destinat a defensar la importància del joc dins l'educació. En aquest apartat ens esmenta que el concepte de joc ha anat canviant al llarg de la història.

Autors com Vygotski (1993), tenien la concepció que es tractava d'una activitat bàsica pel desenvolupament no exclusiu de l'etapa de l'infant.

Altres com Piaget (1971) o Chateau (1946), opinaven que el joc ajudava a incrementar aspectes psicològics i ajudava dins el desenvolupament integral de l'infant.

Actualment, el joc ha incrementat la seva importància i es considera indispensable pel creixement psíquic, intel·lectual i social de l'infant, a l'igual que necessari per al seu desenvolupament. (UNICEF 2006).

Malgrat la quantitat d'aspectes positius que té el joc, encara hi ha docents que no utilitzen aquesta estratègia docent perquè desconeixen la teòrica del joc i això els dona inseguretats a

l'hora d'utilitzar-lo com a un recurs didàctic dins l'aula (García, Gutiérrez, Marqués, Román, Ruíz & Samper, 2002).

Dins aquest estudi, també podem observar que l'autora elabora un programa per tal d'implementar el joc dins els centres educatius d'educació especial dins la Comunitat de Madrid, per aconseguir la inclusió d'aquests infants a través del joc.

Vindel (2014) defensa, que a través del joc es poden establir múltiples relacions i experiències que afavoreixen l'adquisició dels aprenentatges escolars.

El programa en definitiva, consisteix a dedicar una sessió setmanal als jocs com a mitjà per a globalitzar i interrelacionar els continguts de l'àrea d'educació física, que és l'àrea en la qual es centren, dins un grup. Així, després d'elegir una sèrie de jocs tradicionals i altres activitats lúdiques, realitzen una sèrie d'adaptacions, coordinant-se amb l'equip de suport del centre, perquè el joc afavoreixi la motivació, l'autoestima i el treball cooperatiu de tots els infants.

Els resultats d'aquest programa varen ser positius. Va començar com un programa de jocs realitzat pels mestres d'aula i el departament d'educació física, i va motivar tant als alumnes, que es va anar traslladant a altres àrees fins que finalment es va implicar tot el centre.

Va ser un programa que va tenir un gran valor socialitzador i que va incentivar la cooperació entre els infants i els docents. Per aquest motiu, es va demostrar, que efectivament, el joc té un caràcter socialitzador, que fomenta les relacions interpersonals entre els participants, de manera que els fa interaccionar amb el seu entorn i amb els altres participants.

Per concloure, després d'haver observat diversos estudis relacionats amb el joc com a estratègia didàctica per aconseguir la inclusió dels infants, podem extreure que amb l'ús del joc estem promovent la comunicació, la cohesió del grup i la confiança i a més, fomentem entre els infants la cooperació i el valor de compartir (Garaigordobil & Fagoaga, 2006).

En definitiva, podem dir que el joc cooperatiu és una tipologia de joc que afavoreix la millora de la cohesió del grup-classe, que promou la cooperació dels participants i elimina la competició. Aquests jocs ens ajuden a fomentar la participació de l'alumnat, la comunicació dels participants, l'acceptació i la confiança, apropant-nos a la inclusió de tots els alumnes.

Quant a la recerca d'informació per a l'elaboració de la proposta educativa, he estat cercant per diferents fonts bibliogràfiques i no he set capaç de trobar cap investigació que centres el seu punt d'investigació en la realització de jocs cooperatius per tal d'aconseguir aules inclusives. Per aquest motiu, com que no he pogut investigar aquest terreny pràctic, he cercat els apunts de dues assignatures realitzades al grau d'educació infantil, concretament els apunts de les d'Educació Inclusiva i la d'Educació corporal i musical del mestre, on vàrem veure els jocs cooperatius a diferents seminaris. Així doncs, gràcies a l'ajut d'aquests apunts i treballs realitzats sobre les matèries mencionades, he pogut recapitular una sèrie d'activitats per posar en pràctica dins la proposta educativa.

Per últim també he de dir, que he realitzat diverses adaptacions de jocs ja coneguts com per exemple el tradicional "joc de la cadira", adaptant-lo de manera que en comptes de ser un joc competitiu fos un joc cooperatiu per facilitar la inclusió dels infants.

6. PROPOSTA EDUCATIVA

A continuació exposaré una sèrie de jocs per aconseguir inclusió dins l'aula d'educació infantil.

Hem de tenir present que els jocs inclusius han de ser jocs accessibles per a tots els infants, tinguin o no tinguin necessitats educatives especials, motiu pel qual en cas que algun infant no pugui realitzar el joc per les seves característiques individuals s'hauria de fer una adaptació per tal que pogués realitzar-lo igual que la resta de companys.

Així doncs, han de ser jocs que afavoreixen l'autonomia dels infants, que fomentin la seva creativitat, la capacitat d'afrontar diferents situacions que permetin el desenvolupament integral dels infants.

Per elaborar aquesta proposta m'he centrat en un tipus de jocs, concretament en els jocs cooperatius que són el tipus de joc més idoni per aconseguir la inclusió de tots els infants de l'aula. Mitjançant els jocs cooperatius podem aconseguir que els infants juguin per superar obstacles junts, per superar-se com a grup i aconseguir fites comunes. Amb l'ús d'aquests jocs, donem importància al desenvolupament d'actituds com l'empatia, la cooperació i la

comunicació, deixant de banda la discriminació de les persones amb qualsevol tipus de dificultat.

Justificació

Per aconseguir una escola inclusiva hem de basar-nos en metodologies cooperatives que fomentin les interrelacions positives dins la comunitat educativa.

Per aquest motiu, aprofitant-me de les característiques del joc com a estratègia pedagògica: és flexible, espontani i implica relacionar-se; he pensat realitzar una proposta de jocs per tal d'aconseguir la inclusió dins les aules d'educació infantil.

Així doncs, les activitats proposades en aquest treball de fi de grau, són activitats pensades per treballar les relacions interpersonals i la igualtat entre tots els membres de la comunitat educativa. Hem de tenir en compte que la diversitat és molt important a la nostra escola, ja que fa que la societat sigui més rica en relacions, cultures, costums, etc. Motiu pel qual, hem de començar a treballar aquesta diversitat des que els infants són petits, per tal de promoure l'acceptació i les relacions interculturals.

Aquesta proposta de jocs, està enfocada a un grup d'infants de cinc i sis anys. Tots els jocs estan dissenyats per a què pugui jugar tota la classe, és a dir uns vint-i-cinc infants. En la majoria participen tots com a grup i en alguns altres han de fer petits grups, però en cap joc els infants han de participar tots sols. D'aquesta manera l'infant sentirà que pertany al grup, haurà de comunicar-se amb els companys i haurà de cooperar, aspecte que afavoreix a les relacions interpersonals i que potencia la inclusió dins l'aula.

Per tal d'elaborar aquesta proposta vaig realitzar una recerca bibliogràfica sobre la posada en pràctica dels jocs per treballar la inclusió dins les aules d'educació infantil. Malgrat això, no vaig obtenir resultats satisfactoris, ja que no vaig poder trobar cap estudi similar que donés un llistat de jocs enfocats a aquest tema. D'aquesta manera, com no he pogut trobar cap proposta de jocs d'altres estudis per poder comparar o agafar idees, he recapitulat informació de jocs que ja coneixia, d'exemples que s'han dit a classe dins assignatures com "Educació corporal" i

“Educació inclusiva”, i de les meves pròpies pràctiques d’educació infantil dins l’etapa de 3 a 6 anys dins l’escola pública de Puig d’en Valls.

Així doncs, després d’haver fet memòria, vaig preparar un llistat de les activitats que havia vist anteriorment i vaig fer una sèrie de modificacions per tal que fossin jocs cooperatius que es basessin principalment a treballar les relacions personals dels integrants i en reforçar la confiança i la consolidació del grup.

Objectius generals:

- Fomentar la igualtat entre els companys, deixant de banda la seva religió, cultura, idioma, sexe, procedència i característiques físiques i personals.
- Fomentar la socialització i la interacció del grup.
- Potenciar el respecte cap a la diversitat.
- Afavorir la inclusió de tot l’alumnat independentment de les seves característiques personals.
- Fomentar la participació de tots els infants del grup.
- Afavorir l’atenció i l’escolta activa mitjançant els jocs.
- Potenciar la cooperació entre els integrants del grup per tal d’aconseguir la fita comú proposada amb els jocs.
- Reforçar el sentiment de pertinença al grup i l’autonomia dels infants.
- Promoure la confiança en els companys.

Continguts

Continguts conceptuals

- Identificació dels primers grups socials a on pertanyen i de relació (família, escola, amics) i observació d’algunes activitats laborals i serveis de la vida de la comunitat, veient-se a si mateix com un individu dels grups social al qual pertany i establint vincles de relació interpersonal amb els seus membres.

Continguts procedimentals

- Desenvolupament de les capacitats afectives, actuant cada cop amb més seguretat i confiança en si mateix

Continguts actitudinals

- Actitud positiva cap als companys respectant les dificultats o discapacitats que presenta cadascú com individu.
- Respectar les diferències de cada nen.
- Gust per la participació en cançons, danses i jocs musicals tradicionals e iniciació en l'audició activa de cançons i balls musicals senzills.

Metodologia

Mitjançant aquesta proposta de jocs treballarem fonamentalment les relacions interpersonals i la inclusió de tot l'alumnat dins el grup - classe.

Organització de l'ambient

✓ Espai

L'espai per a desenvolupar aquests jocs serà a dos punts del centre. Alguns jocs es realitzaran dins l'aula, concretament en el racó de l'assemblea, donat que disposem d'un lloc ample on els infants se senten còmodes i poden treballar sense cap molèstia d'objectes propers.

Altres jocs en canvi, els realitzarem al gimnàs, pel fet que necessitem un espai més ample i de vegades necessitarem materials com els matalassos, els quals es troben en aquest espai.

✓ Temps

El temps per a desenvolupar aquests jocs ha d'atendre a les necessitats dels infants, per tant ha de ser flexible i s'ha d'anar reorganitzant d'acord amb els estats d'ànims dels infants i de l'interès que mostrin. El més adequat, seria realitzar els jocs més enèrgics a primera hora del matí, i els més tranquils a última hora.

✓ Materials

Per a poder portar a terme aquests jocs, necessitem tot tipus de materials: pilotes, cèrcols, un globus, matalassos, el paracaigudes, cadires i una ràdio, formes geomètriques i materials quotidians com forquilles, gots de plàstic, sabates o pareos, galledes, etc. En definitiva, necessitem materials que tenim al centre al nostre abast.

Atenció a la diversitat

És un dels factors que sempre hem de tenir en compte dins l'aula, a l'hora de treballar amb els nens. Sempre hem de tenir en compte que si algun dels infants presenta qualsevol tipus de necessitat educativa específica, haurem de modificar el joc per tal que tots i cadascun dels integrants del grup puguin realitzar aquesta activitat.

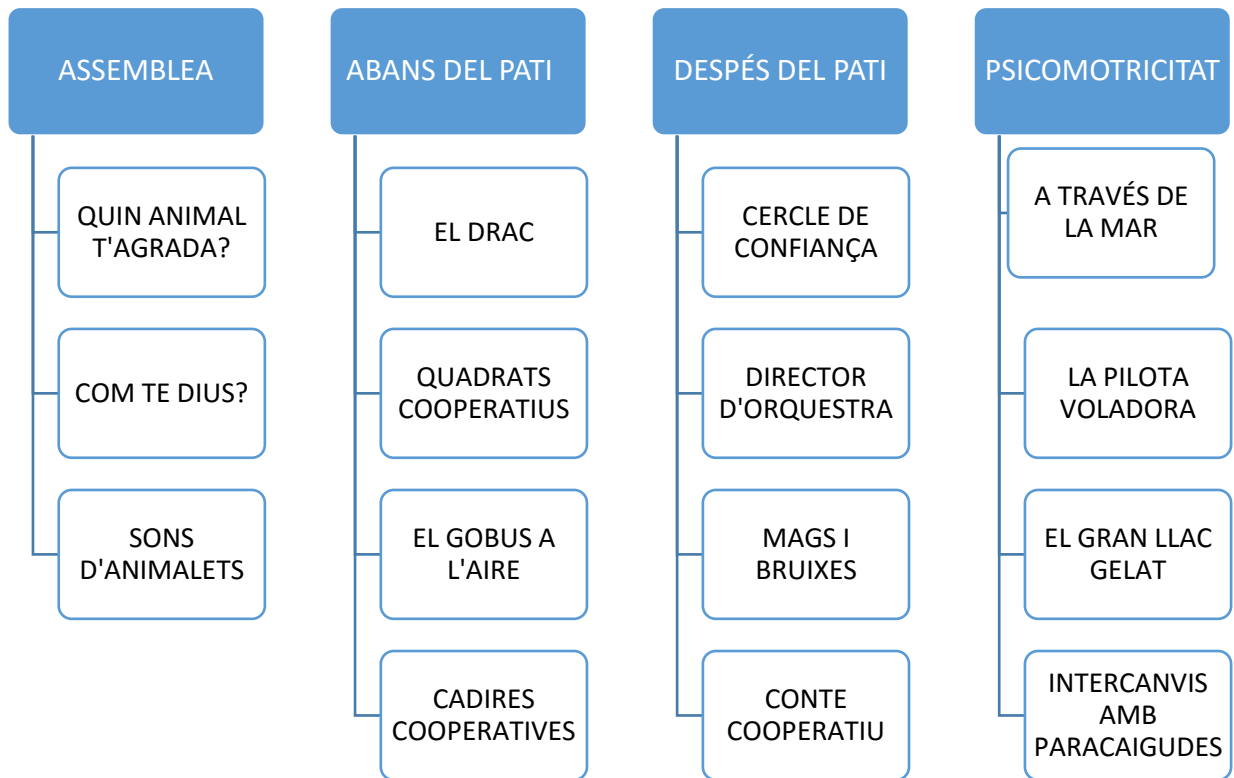
Funció de l'educador

La funció del mestre en aquesta proposta és fer de guia i d'observador. Com el nostre propòsit és aconseguir la inclusió de tots els alumnes dins el grup – classe, el mestre és l'encarregat de guiar als infants a l'hora d'aconseguir aquest propòsit. Per aquest motiu, el mestre sols intervindrà dins el joc a l'hora d'explicar en què consisteix cada joc, en el moment que sorgeixi algun conflicte o en el cas que algun alumne no estigui del tot integrat dins el grup, per tal d'afavorir la seva inclusió. A part d'això, haurà d'observar les situacions de joc i en cas que no es compleixin els objectius plantejats, haurà de realitzar les modificacions pertinents per aconseguir-ho.

Temporització

Dins aquest apartat faré referència a l'organització del temps, és a dir, en fer referència al moment de la jornada escolar on és més idoni realitzar els jocs. Malgrat aquesta proposta d'organització temporal, hem de tenir en compte que sempre poden haver-hi variables segons l'estat d'ànim dels infants, del nombre d'infants que tinguem al grup, segons la necessitat que vegem de treballar les relacions dels infants, etc.

La realització dels jocs estan planificats de la següent manera:

Proposta de jocs.

Els jocs proposats per treballar l'educació inclusiva dins les aules són els següents:

JOCS		
ASSEMBLEA		
QUIN ANIMAL T'AGRADA?	COM TE DIUS?	SONS D'ANIMALETES
És un joc de presentació.	És un joc de presentació.	En una rotllana, cada infant tria un animal i fa el seu soroll. Els infants

Asseguts en una rotllana, l'infant diu el seu nom i fa un soroll d'un animal i els seus companys han d'endevinar de quin animal tracta.	En una rotllana cada infant surt al centre i diu el seu nom i fa un moviment o gest divertit i els companys l'han d'imitar. Han de realitzar la seqüència de moviments dels infants.	tenen una pilota que han de passar-se. Per avisar al company a qui va dirigida la pilota el nen ha de fer el soroll de l'animal del seu company. En cas de no recordar-lo la resta de companys fan el soroll per ajudar-lo.
---	--	---

ABANS DEL PATI

EL DRAC	QUADRATS COOPERATIUS	EL GLOBUS A L'AIRE	CADIRES COOPERATIVES
Els infants s'agafen per la cintura fent una cua. El primer infant, el cap del drac ha d'agafar l'últim infant de la cua. La resta de companys han de moure's sense soltar-se perquè no ho aconseguixi.	Fem grups de cinc persones. Dins d'un sobre hi ha cinc formes geomètriques, una per cada infant. Han de combinar-les per fer un quadrat.	Dins l'aula llencem un globus. El globus no pot tocar terra ni es pot agafar, se l'han de passar d'uns a altres per aconseguir que estigui a l'aire.	Posem el nombre de cadires d'infants que participen menys una. Cada cop que s'aturi la música, llevarem una cadira i els infants hauran de compartir les cadires. L'objectiu és arribar almenys nombre de cadires possibles aconseguint que els infants s'asseguin en elles.

DESPRÉS DEL PATI

CERCLE DE CONFIANÇA	DIRECTOR D'ORQUESTRA	MAGS I BRUIXES	CONTE COOPERATIU
<p>Fem un cercle de diàmetre petit entre tots els infants. Un dels infants es posa al centre i s'ha de deixar caure totalment rígid cap a un dels extrems. Els infants per on caigui el nen del centre, han d'agafar-lo sense deixar-lo caure. Prèviament s'ha de fer una demostració per ensenyar com caure per no fer-se mal.</p>	<p>Fem un cercle a terra i un infant surt de l'aula dos minuts. En aquest moment, elegirem a un director que haurà de fer gestos amb les mans mentre cantem una cançó coneguda. La resta de companys l'han de seguir en cada moviment que faci. L'infant que ha sortit de classe ha d'endevinar qui és el director d'orquestra.</p>	<p>Fem un cercle i posem al mig objectes quotidians (gots de plàstic, forquetes, mocadors, paraigües, etc.). Per parelles els infants surten en mig del cercle i com a mags i bruixes transformen els objectes en altres objectes i representen accions amb ells. Els companys han d'endevinar els objectes que els mags i les bruixes han transformat.</p>	<p>Fem un cercle i la mestra comença a contar un conte inventat. Cada infant ha de continuar amb la història. L'objectiu és crear un conte entre tots els infants.</p>
PSICOMOTRICITAT			
A TRAVÉS DE LA MAR	LA PILOTA VOLADORA	EL GRAN LLAC GELAT	INTERCANVIS AMB PARACAIGUDES
<p>Els infants es tomben damunt</p>	<p>Entre tots els infants del grup</p>	<p>Situem cercols per tot l'espai del</p>	<p>Fem un gran cercle entre tots els</p>

<p>matalassos. Un infant es tomba damunt els dos primers i aquests movent-se d'un costat ha altre, l'han de passar els seus companys per tal que passi d'un costat a l'altre del matalàs.</p>	<p>agafen un matalàs. El mestre posa una pilota damunt el matalàs i el grup ha d'aconseguir arribar a l'altra banda del gimnàs sense que la pilota caigui.</p>	<p>gimnàs. Expliquem als alumnes que han de creuar a l'altre costat del gimnàs, que els cercols són pedres i a resta d'espai és un gran llac gelat. Han de creuar d'un costat a l'altre ajudant-se per no caure.</p>	<p>infants. Agafem el paracaigudes entre tots amb molta força i comencem a aixecar i baixar el paracaigudes amb força. Contem fins a tres i els infants s'han de canviar amb altre infant que agafi el mateix color que ell estava agafant. Després per característiques dels infants (ex. 1,2,3...Canviem els que portem els pantalons blancs).</p>
---	--	--	--

Quadre d'elaboració pròpia.

A continuació explicaré detalladament en que consisteix cada un dels jocs proposats.

❖ **ASSEMBLEA:**

- **QUIN ANIMAL T'AGRADA?**

- Objectius:
 - Fomentar la participació dels infants.
- Descripció: Aquest és un joc per presentar-se d'una manera divertida i diferent. Ens assegum a l'assemblea i cada nen ha de dir el seu nom i fer el soroll de l'animal que li agrada per tal que el seus companys l'identifiquin. Un cop algun company identifica el soroll de l'infant, passem al següent infants fins que tots s'hagin identificat.

- Materials: No es precisa cap material.

- COM TE DIUS?

- Objectius:
 - Animar als infants a participar dins el grup-classe.
 - Fomentar l'atenció i l'escolta activa.
- Descripció: Aquest també és un joc de presentació per als primers dies o quan hi ha un alumne nou dins el grup. Fem un cercle i cada nen ha de sortir al centre a dir el seu nom i després d'això ha de fer un gest graciós. Cada nen haurà de fer el seu propi gest i al acabar la resta de companys aniran fent el gestos dels companys fins que els facin tots. Si són infants amb dificultats per recordar la seqüència, la resta de companys ajudaran a fer memòria dient els gestos en veu alta abans de realitzar-los.
- Materials: No es precisa cap material.

- SONS D'ANIMALETS

- Objectius:
 - Escoltar activament als seus companys.
 - Participar activament dins el joc proposat.
- Descripció: Dins de l'aula, els infants s'asseuen al terra en cercle i cadascú tria i realitza el so d'un animal. Llavors un alumne agafa una pilota i fa el seu so i el del company a qui enviarà la pilota. Quan l'animal a qui li volen enviar la pilot escolta el seu so, contesta fent el so del seu animal. Al rebre la pilota la resta d'infants fan el seu so per recordar a la resta de companys els seus animals. Llavors l'infant que té la pilota torna a tirar-li la pilota, i d'aquesta manera successivament.
- Materials: Necessitem una pilota per jugar a aquest joc.

❖ ABANS DEL PATI

- EL DRAC

- Objectius:

- Cooperar amb els companys per tal de aconseguir que el cap del drac no toqui la cua.
- Descripció: Realitzem grups d'entre 6 i 8 infants. Per grups s'han d'agafar per la cintura. El cap del drac, que serà el primer infant, ha d'intentar tocar la cua del drac que serà l'últim infant. El drac ha de moure's per tal d'evitar que el cap toqui la cua. L'ordre d'infants va canviant per a que puguin jugar a diferents posicions del drac.
- Materials: No fa falta cap tipus de material.

- QUADRATS COOPERATIUS

- Objectius:
 - Comunicar-se amb els companys.
 - Participar activament dins l'activitat.
- Descripció: Dividim el grup en grups de cinc persones. Llavors, entreguem un sobre a cada integrant del grup amb unes peces de formes geomètriques. Cada grup ha de fer un quadrat amb les peces geomètriques que els hi hem entregat. Cóm cada integrant del grup rebrà una peça, motiu pel qual s'hauran de posar tots d'acord per poder formar el quadrat en conjunt.
- Materials: Necessitarem cinc formes geomètriques que formin un quadrat, és a dir cinc peces per cada grup d'infants de cinc i sobres per guardar les peces.

- EL GLOBUS A L'AIRE

- Objectius:
 - Fomentar la observació del joc dels seus companys per evitar xocar-se amb ells.
 - Participar activament dins el joc.
- Descripció: Dins un espai delimitat, els jugadors es troben lliurement per l'espai. Un dels alumnes llança un globus a l'aire i a partir d'aquest d'aquí, en el moment que el globus baixi per tocar terra un dels infants han de tocar-lo per a que no toqui el terra. Hi ha dos normes, la primera és que el globus no pot tocar terra i la segona que els infants no poden agafar el globus, sinó que tan sols el poden tocar per a que

continüi a l'aire. Els infants han de cooperar per aconseguir que el globus no toqui terra

- Materials: Per aquest joc necessitem un globus.

- LA CADIRA COOPERATIVA

- Objectius:
 - Cooperar amb els companys per tal de no caure al terra.
- Descripció: Agafem cadires i realitzem un cercle. Posarem una cadira per cada alumne que participi i llevarem una. El joc consisteix en que quan posem la música els infants hauran d'anar donant voltes al cercle mentre van ballant. En el moment que la música pari, els nens hauran de cercar una cadira per asseure. Com que faltará una cadira hauran d'anar compartint cadires, i cada cop tindran menys cadires.
- Materials: Per realitzar aquest joc necessitarem cadires i una ràdio.

❖ DESPRÉS DEL PATI

- CERCLE DE CONFIANÇA

- Objectius:
 - Promoure la confiança en els altres.
 - Reforçar el sentiment de grup i l'autonomia dels infants.
- Descripció: Fem un cercle, no massa gros. Un infant es posa al centre i ha de deixar-se caure rígidament cap a alguna banda del cercle per tal que els seus companys l'agafin. Prèviament s'ha de fer una demostració amb un únic infant per a que observin com s'han de deixar caure per evitar que es facin mal. Es tracta de confiar plenament en els seus companys, ja que vagi per on vagi l'han d'agafar i no li han de deixar caure al terra. Tots els alumnes del grup han de passar pel centre del cercle.
- Materials: Si es tracta d'un grup d'infants inferior a 6 anys és recomanable que al terra posem diversos matalassos per si els infants no tenen la suficientment força per agafar als seus companys.

- DIRECTOR D'ORQUESTRA

- Objectius:
 - Fomentar l'atenció i l'escolta activa.
 - Participar activament.
- Descripció: Fem un cercle al terra i un alumne, que pot ser voluntari, surt de l'aula. Entre tots elegim un director que serà l'encarregat de guiar a la resta del grup. Quan l'infant entri a l'aula, els infants començaran a cantar una cançó coneguda y mentrestant hauran de fer gestos amb les mans o amb el cap. El director serà l'encarregat d'anar fent els diferents gestos i la resta del grup l'haurà de seguir. L'objectiu és que l'infant que ha sortir de l'aula descobreixi qui és el director. Quan sàpiga qui és el director, tornarem a iniciar el joc canviant l'infant que surt de l'aula i el director de l'orquestra.
- Materials: Per realitzar aquest joc no necessitem cap tipus de material.

- MAGS I BRUIXES

- Objectius:
 - Fomentar la creativitat per a representar objectes simbòlicament
 - Compartir i valorar les suggeriments de representació simbòlica d'iguals.
- Descripció: Ens posem tots en un gran cercle i posem una sèrie de objectes quotidians al centre (com poden ser: jaquetes, forqueta, mocador, got, etc.). Per parelles hauran de sortir i com a mags i bruixes que són hauran de transformar aquests objectes en uns altres que els serveixen per fer una acció. Per exemple el got es transforma en un micròfon que ens serveix per cantar, o la forquilla es pot transformar en una pinta per pentinar-nos. Entre els dos infants hauran de decidir en que converteixen dos objectes i hauran de representar l'acció de manera que la resta de companys hauran d'endevinar quin és l'objecte que han transformat.
- Materials: Es precisen materials quotidians com forquilles, gots de plàstic, bufandes, sabates, pareo, galledes, etc.

- CONTE COOPERATIU

- Objectius:
 - Promoure la creativitat dels infants.
 - Fomentar la participació dels infants.
- Descripció: El grup d'infants s'asseu en cercle. La mestra comença a contar un conte inventat i els infants han d'anar completant la història per molt descabellada que sigui. El propòsit és construir el conte entre tots els infants.
- Materials: Per aquest joc no necessitem cap tipus de material.

❖ PSICOMOTRICITAT

- A TRAVÉS DE LA MAR

- Objectius:
 - Animar als infants a cooperar per aconseguir una fita comú.
 - Reforçar el sentiment de grup i les relacions interpersonals dins el grup-classe.
- Descripció: Damunt matalassos els infants es tomben cap a baix, perpendicularment els un junt als altres. Llavors, un dels infants del grup, es tombarà cap per amunt damunt els seus companys i la resta han de fer que passi d'un costat a altre de la fila mitjançant moviments ondulatoris amb el cos. Si algun infant té dificultat la resta de companys l'ajudaran per tal que pugui realitzar el joc. Al haver travessat la mar de companys es tombarà al final de la passarel·la i el primer passarà a realitzar el joc.
- Materials: Necessitarem una sèrie de matalassos per a que els infants es puguin tombar.

- LA PILOTA VOLADORA

- Objectius:
 - Comunicar-se activament amb la resta de companys.
 - Coordinar-se amb la resta de grup per realitzar el joc de manera efectiva.

- Descripció: Entre tots els infants del grup, hauran d'agafar un matalàs i el mestre col·locarà una pilota al damunt. L'objectiu és que la pilota no caigui al terra, ja que si ho fa hauran de tornar a començar. Han d'intentar anar d'un extrem a l'altre de l'aula sense que la pilota no caigui al terra, i per aconseguir-ho han de coordinar-se per a que la pilota no caigui. En cas que el grup d'infants superi els quinze alumnes dividirem el grup en dos per a que sigui més fàcil moure's i coordinar-se amb els seus companys.
- Materials: Per jugar a la pilota voladora necessitarem un matalàs i una pilota per cada grup.

- EL GRAN LLAC GELAT

- Objectius:
 - Fomentar el pensament simbòlic.
 - Fomentar les relacions interpersonals.
- Descripció: Primer de tot, col·loquem diversos cercols per tot l'espai de l'aula. Expliquem als infants que l'aula és un gegantesc llac gelat en el que si ens caiguem ens quedarem congelats, com a pedres. A més no podem estar quiets, perquè les pedres són un poc petites i si estem molta estona damunt s'enfonsaran dins el llac i es congelarem. El propòsit és que els infants es moguin tot el temps per l'espai, ajudant-se mútuament mentre passen d'un cercol a altre per tal de no caure. En cas que els infants surtin dels cercols, quedaran congelats dins el llac i l'única manera de tornar al joc es que un company te doni una abraçada i te faci entrar en calor.
- Materials: Per poder jugar al gran llac gelat necessitarem diversos cercols.

- INTERCAMBIS AMB PARACAIGUDES

- Objectius:
 - Treballar l'escolta activa.
 - Participar en el joc activament.
- Descripció: És molt habitual el joc del paracaigudes en la realització de jocs cooperatius. Anem al pati i organitzem el grup en un cercle. Cada infant ha d'agafar

un extrem del paracaigudes, de manera que tots el subjectem amb força perquè no s'escapi. En aquest joc, el mestre és qui dirigeix el joc. Comencem aixecant i baixant el paracaigudes, i quan contem fins a tres pugem molt el paracaigudes i els que el tenen agafat per un determinat color han d'anar corrent a un altre extrem a agafar el mateix color ("1, 2, 3... color verd"). Després podem dir que canvien de lloc els que porten sabates blanques, o els que porten pantalons negres, etc. De manera que tots els infant hagin d'anar canviant de lloc mentre es fixa en les paraules del mestre. Per finalitzar pugem molt el paracaigudes i ens abracem tot sota el paracaigudes a veure si ens dóna temps abans que el paracaigudes ens caigui damunt.

- Materials: Necessitarem el paracaigudes per poder realitzar aquest joc.

Avaluació

Quant a l'avaluació d'aquesta proposta de jocs per tal d'aconseguir la inclusivitat dels infants dins el grup – classe, hem de veure si s'han adquirit els objectius proposats o si en canvi, no hem aconseguit el nostre propòsit.

Per aquest motiu, al finalitzar la realització de tots els jocs proposats a l'aula, haurem d'avaluar el nostre treball per tal de millorar les errades que puguem haver comès durant la proposta.

L'avaluació que realitzarem als alumnes es farà mitjançant l'observació. I per avaluar als nens haurem de tenir en compte els següents aspectes:

- Interès dels nens en la realització dels diferents jocs.
- Participació i implicació dels infants.
- Respecte cap a la resta d'infants.
- Relacionar-se amb els altres infants d'una manera positiva.

A continuació exposaré un exemple de com podem avaluar les actituds dels infants a l'hora de realitzar els jocs proposats:

CRITERI D'AVALUACIÓ	GENS	POC	BÉ	EXCEL·LENT
L'infant expressa oral i corporalment les	Quasi mai transmeten emocions a través del	Molt poques vegades comuniquen les seves emocions	De vegades és capaç de comunicar les seves emocions i	L'infant quasi sempre és capaç de comunicar emocions i

<p>seves emocions i sentiments.</p> <p>Aquest criteri és per comprovar si els alumnes són capaços de comunicar les seves emocions i sentiments a través del llenguatge oral i corporal. A més, també es valora la transmissió dels sentiments i emocions o si reaccionen als sentiments i emocions dels companys.</p>	<p>llenguatge oral i/o corporal. Presenten dificultat per demostrar el que els agrada o desagrada, les seves pors, alegries, inseguretats, etc.</p>	<p>a través del llenguatge verbal i no verbal. En alguns moments concrets, expressa amb dificultat el que li agrada/desagrada, pors, alegries, inseguretats, etc.</p>	<p>sentiments de manera oral i corporal. En diferents moments de la jornada és capaç d'expressar sense dificultat el que li agrada/desagrada, pors, alegria, inseguretats, etc.</p>	<p>sentiments a través del llenguatge corporal i verbal. A més ho pot expressar sense cap dificultat i generalment amb facilitat.</p>
<p>Té confiança en les seves possibilitats per realitzar les activitats/ jocs proposats.</p> <p>É tracta de la confiança dels infants en desenvolupar les tasques proposades pel mestre. Aquest criteri és per avaluar l'actitud dels infants, si presenten por, inseguretats o negació davant una proposta nova.</p>	<p>Presenta molt poca confiança i seguretat a l'hora de realitzar activitats. A més no demana ajuda encara que la necessiti.</p>	<p>Realitza amb poca seguretat i confiança les activitats proposades. En algunes ocasions demana ajuda i col·labora.</p>	<p>Presenta certa confiança i seguretat a l'hora de fer les activitats proposades. De tant en tant, demana ajuda i col·labora.</p>	<p>Quasi sempre realitza les activitats proposades amb confiança i seguretat. Quan necessita ajuda la demana i col·labora sempre que pot.</p>

<p>Mostra una actitud de respecte i acceptació de les regles del joc i les normes bàsiques de convivència.</p> <p>Amb aquest criteri volem observar la capacitat dels infants a relacionar-se amb els seus iguals i amb els adults. A més, també valorem si els alumnes accepten i compleix les normes.</p>	<p>No accepta les regles del joc ni respecta les normes de convivència.</p>	<p>De vegades accepta les regles del joc i escolta. En ocasions també transmet les seves pròpies opinions i respecta la dels seus companys.</p>	<p>Moltes vegades accepta les regles de joc i escolta. A més també expressa les seves pròpies opinions i respecta la dels seus companys.</p>	<p>Gairebé sempre accepta les regles del joc i escolta. Expressa les seves opinions i respecta la dels seus companys.</p>
<p>Mostra interès pels jocs proposats i participa en ells.</p> <p>Per valorar aquest criteri hem d'observar les conductes i actituds dels infants en els moments de joc i interrelacions amb els seus companys.</p>	<p>Participa en els jocs però mostra no interès. Ho fa amb desgana i evita relacionar-se amb els seus companys en tot moment.</p>	<p>Mostra un poc d'interès pels jocs proposats i participa en ells, a més en determinades ocasions es relaciona amb els seus companys.</p>	<p>Mostra bastant interès pels jocs i participa amb una bona actitud. Generalment es relaciona amb els seus companys.</p>	<p>Participa als jocs proposats mostrant molt d'interès. Es relaciona sempre que pot amb els seus companys.</p>
<p>Mostra tolerància i respecte cap a la diversitat cultural i social.</p> <p>Amb aquest criteri observem si l'infant té una actitud de</p>	<p>Generalment no mostra una actitud de respecte i curiositat cap a la diversitat cultural. Evita relacionar-se, i si ho fa, no</p>	<p>Mostra actitud de respecte i curiositat cap a la diversitat cultural esporàdicament. De vegades es relaciona mostrant un poc d'interès.</p>	<p>Moltes vegades mostra una actitud de respecte i curiositat per la diversitat cultural. Sovint es relaciona i</p>	<p>Quasi sempre mostra actituds de respecte i curiositat per la diversitat cultural. Sempre es relaciona i s'interessa per altres cultures.</p>

<p>respecte i acceptació de la diversitat social. A més, tindrem en compte si es relaciona amb els seus companys sense una actitud discriminatòria. Per això observarem la seva actitud a l'hora de relacionar-se: si mostra interès, curiositat, respecte, etc.</p>	<p>mostra cap interès.</p>		<p>s'interessa per les altres cultures.</p>	
<p>Participa en diferents situacions de comunicació oral, mostrant una actitud d'escolta atenta i respectuosa.</p> <p>Per avaluar aquest criteri observem a capacitat dels infants d'entendre i expressar les seves idees, pensaments i sentiments, vivències, necessitats. A més, també observem si respecten les pautes elementals de l'intercanvi lingüístic (atenció, escolta, respecte dels torns de paraula, etc.)</p>	<p>L'infant evita intervindrà e conversacions i quan ho fa, no respecta les pautes d'intercanvi lingüístic. A més, no mostra interès, ni respecta les opinions dels seus companys.</p>	<p>L'infant intervé esporàdicament en situacions de comunicació i quasi sempre respecta les pautes d'intercanvi lingüístic. Sovint mostra interès i respecta les opinions dels altres.</p>	<p>Generalment intervé en les situacions de comunicació i respecta les pautes d'intercanvi lingüístic. Mostra interès i respecta l'opinió dels seus companys.</p>	<p>Sempre intervé en les situacions de comunicació i respecta les pautes d'intercanvi lingüístic. Mostra interès i respecta l'opinió dels seus companys.</p>

Avaluació de les educadores

Per a fer l'avaluació de les educadores tindrem en compte els següents aspectes:

- Que el material utilitzat sigui adequat i suficient a l'edat dels nens.
- Que la participació dels nens en les activitats realitzades sigui positiu o negatiu.
- Que el temps dedicat a cada joc sigui suficient o insuficient.
- Que l'espai utilitzat a l'hora de realitzar els jocs siguin suficients per al nombre de nens.
- Que els jocs siguin adequades a l'edat dels nens i a les seves necessitats.

En el moment que finalitzem tots els jocs farem l'avaluació. Hem de tenir en compte que hi haurà alguns jocs que seran avaluades a l'hora que són realitzats pels nens. Si necessiten més ajuda del mestre, haurem d'esperar-nos a què finalitzi el joc per avaluar-lo i en canvi si és un joc que permet més que els infants ho realitzin de manera autònoma, podrem avaluar als infants mentre realitzen l'acció proposada.

7. DISCUSSIÓ I CONCLUSIÓ

Dins aquest apartat, analitzaré i destacaré els resultats més rellevants del meu estudi, a més de les conclusions obtingudes dels estudis analitzats.

L'objectiu del meu estudi ha set principalment demostrar que mitjançant l'ús del joc com a eina metodològica podem aconseguir la inclusió dins les aules d'educació infantil. Per aquest motiu, per tal de demostrar això vaig realitzar una investigació bibliogràfica sobre aquest tema per argumentar que realment, el joc pot ser una eina idònia per treballar l'educació inclusiva.

Per això mateix, vaig començar analitzant estudis d'autors com Torres (2004) i Silva (2004), que recolzen la idea d'utilitzar el joc com a estratègia pedagògica dins les aules d'educació

infantil. Silva (2004), reflexa al seu estudi sobre el "Joc com a estratègia per assolir l'equitat educativa en l'educació inicial", que podem ajudar als infants a desenvolupar aspectes com l'adaptabilitat a l'entorn, a resoldre i afrontar conflictes, a socialitzar-se i a adquirir aptituds morals mitjançant el joc. Aspecte que sense dubte, afavoreix la inclusió de tot el grup – classe.

Malgrat que amb aquests estudis vaig poder confirmar que gràcies a l'ús del joc com a estratègia podem treballar les relacions interpersonals, eren estudis que donaven pinzellades al tema en el qual jo em vaig centrar, aspecte pel qual vaig haver de cercar informació més concreta.

Posteriorment, vaig centrar-me en la recerca d'estudis que tractessin l'educació inclusiva i les estratègies més idònies per aconseguir-les. En aquest cas, vaig poder observar els estudis de Pujolàs Masset (2011), que centra el seu estudi en l'educació inclusiva mitjançant l'aprenentatge cooperatiu. Aquest estudi, m'ha servit per confirmar que les activitats basades en l'aprenentatge cooperatiu són beneficioses per tal d'aconseguir la inclusió dels infants. Per aquest motiu, estic d'acord amb la metodologia utilitzada per aconseguir una educació inclusiva, donat que jo he basat el meu estudi, en demostrar que el joc cooperatiu pot afavorir la inclusió dels infants. La diferència, en aquest cas, entre el meu treball i aquest estudi, és que Pujolàs Masset (2011) només fa referència a l'aprenentatge cooperatiu com a eina facilitadora de l'educació inclusiva i en cap moment fa referència al joc. Però, encara que no parla del joc com a estratègia metodològica, com parla de l'aprenentatge cooperatiu he pogut extreure informació rellevant per tal d'elaborar la meva proposta de jocs. Ja que la meva proposta està basada en jocs cooperatius per tal d'aconseguir la inclusió dels infants.

Així doncs, després de realitzar una recerca exhaustiva sobre aquest tema no he set capaç de trobar cap estudi que tractés el joc cooperatiu com a estratègia metodològica per aconseguir la inclusió dels alumnes en les aules d'educació infantil. He trobat pinzellades, estudis que s'apropaven al concepte que jo he estudiat, o que tractaven algun dels aspectes que jo he tingut en compte. Però en canvi, no he trobat cap estudi centrat en el mateix tema que he treballat jo.

Però gràcies als estudis analitzats, i a la resta de fonts bibliogràfiques consultades, com llibres i articles, he set capaç d'arribar a la conclusió que el joc és una estratègia pedagògica molt adequada per utilitzar dins l'etapa d'educació infantil. A més, mitjançant el joc cooperatiu podem aconseguir que els infants amb necessitats educatives específiques cooperin amb els seus companys i es relacionin d'una manera positiva, afavorint així la inclusió de tot l'alumnat.

En definitiva, considero que he aconseguit complir els objectius que m'he proposat al començament de l'elaboració d'aquest treball de fi de grau, encara que al haver tingut limitacions a l'hora de trobar informació concreta sobre aquest tema, no he set capaç de comparar el meu estudi amb altres del mateix tema concret. Però malgrat això, crec que he pogut aconseguir els objectius que m'he proposat al començament d'aquesta investigació.

Reflexió final

Per concloure amb aquest treball, m'agradaria exposar una sèrie de conclusions en relació als objectius inicials que em vaig plantejar a l'inici de la meva investigació.

El primer objectiu que em vaig plantejar, va ser "Entendre la necessitat de basar-se en una educació inclusiva que parteixi de les necessitats individuals de cada infant". Baquero (1997), ens parlava de la concepció que tenia Vygotski (1965) del desenvolupament dels infants. Deia que el desenvolupament no consisteix únicament en la socialització de l'infant, sinó que ha de partir de les experiències pròpies de cada infant. És a dir, que s'han de realitzar els processos educatius basant-se en els individus als quals va dirigit. Personalment, crec que tots els mestres haurien de tenir aquest concepte clar i haurien de posar-lo en pràctica. Com a mestres, hem d'oferir una educació de qualitat, i per poder oferir aquest tipus d'educació, hem de tenir en compte els destinataris. Hem de tenir presents les seves característiques individuals i les seves capacitats. D'aquesta manera podrem oferir una educació personalitzada i de qualitat, de manera que estigui a l'abast de tots els infants i no sols per als que puguin seguir el ritme de la classe.

Abans de realitzar aquest estudi, tenia present el significat d'aquest terme i coneixia la importància de basar-se en una educació inclusiva. Però després d'haver investigat el tema m'he pogut adonar de la gran importància que té aquest concepte. No podem oferir una educació globalitzada, sinó que hem de tenir en compte les necessitats i característiques de cada infant per oferir una educació individual i personalitzada.

També em vaig plantejar l'objectiu de "Valorar la importància del joc com a estratègia educativa facilitadora de les relacions interpersonals". Abans de començar l'elaboració del treball de fi de grau, coneixia les possibilitats que ens pot oferir el joc i el paper que tenen a l'hora d'ajudar als infants a relacionar-se amb els altres companys. I volia aprofundir aquest tema per poder observar fins a quin punt el joc pot ser una eina facilitadora de les relacions interpersonals. Ara mateix, després d'haver investigat i profunditzat dins aquest tema, puc dir que el joc no només és una eina que ens permet treballar l'àmbit social, sinó que és l'eina més idònia per treballar-lo.

En definitiva, si cerquem una escola inclusiva, baix el meu punt de vista, el joc cooperatiu pot ser l'eina més idònia per aconseguir que els infants es sentin integrats dins el grup - classe, perquè fomenta la interacció amb els companys mitjançant una activitat lúdica i amena, dins una situació espontània, tranquil·la i relaxada.

Per concloure, vull destacar que gràcies a l'elaboració d'aquest projecte, he set capaç d'investigar més sobre el joc cooperatiu com a metodologia inclusiva, de manera que he pogut aconseguir els objectius proposats.

D'igual manera, he pogut realitzar una investigació exhaustiva sobre el tema mencionat, el qual ha suposat un enriquiment personal i professional per mi.

Per últim, comentaré les limitacions més destacables que m'he trobat a l'hora de realitzar aquest treball de fi de grau. Primerament, no vaig poder posar en pràctica la meva proposta educativa. M'hauria agradat posar-la en pràctica i haver pogut finalitzar el meu estudi

mitjanant uns resultats comprovats i analitzats. Per tant, com a proposta de continuació d'aquest treball, considero que seria important poder posar en pràctica la proposta educativa i posteriorment, analitzar els resultats obtinguts.

Per altra banda, també considero una limitació el fet de no haver pogut trobar cap investigació que tingués una proposta educativa del joc cooperatiu com a estratègia didàctica per la inclusió. Aquest aspecte m'ha limitat a l'hora de contrastar informació. M'hauria agradat comparar la meua proposta educativa amb altres realitzades per altres autors, per tal d'observar altres enfocaments.

Per finalitzar, dir que el fet de no haver trobat cap estudi centrat en el mateix tema que el meu, m'ha fet cercar solucions. En aquest cas, m'he vist obligada a cercar altres estudis relacionats, en els quals he hagut d'analitzar el contingut de manera més profunda per tal d'extreure la informació necessària per realitzar la meua investigació. Per tant, aquest procés al final crec que m'ha ajudat a entendre millor el tema treballat i m'ha enriquit personalment i professionalment.

8. BIBLIOGRAFIA

Arnaiz, P. (2003). *Educación Inclusiva, una escuela para todos*. Màlaga: Archidona Aljibe.

Baquero, R. (1996). *Vygotski i l'aprenentatge escolar*. Buenos Aires: Aique.

Bassedas, E., Huguet, T., Solé, I. (1998). *Aprender i ensenyar en educació infantil*. Barcelona: Graó.

Cantallops, J. (2013). *L'Educació Corporal i Musical del Mestre*. Illes Balears: Universitat de les Illes Balears.

Decroly, O., Monchamp, E. (2002). *El joc educatiu, iniciació a la activitat intel·lectual i motriu*. Madrid: Morata.

Garaigordobil, M. (2006). *Efectes del joc en la creativitat infantil: Impacte d'un programa de joc cooperatiu-creatiu pels nens de 10 a 12 anys*. Art, individu i societat. Madrid: Morata.

- Garaigordobil, M., Fagoaga, J. M. (2006). *Jocs cooperatius per preveure la violència en els centres escolars: avaluació de programes de intervenció per l'Educació Infantil, Primària i Secundària*. Madrid: Ministeri d'Educació i Ciència, Secretaria General Tècnica, Subdirecció General d'Informació i Publicacions.
- García López, A., Ruiz Juan, F., Gutiérrez, F., Marqués, J. L., Román, R., Samper, M. (2002). *Els jocs en l'Educació Física dels 12 als 14 anys*. Barcelona: Inde.
- Giné, C., Durán, D., Font, J., Miquel, E. (2009). *L'educació inclusiva. De la exclusió a la plena participació de tot l'alumnat*. Barcelona: Horsori.
- Meneses, M., Monge, M. A. (2001): El joc en els nens: Enfocs teòrics: *Revista Educació*. 25, 113 – 124.
- Omeñaca, R, Ruiz J.V. (2009). *Juegos cooperativos y educación física*. Barcelona: Paidotribo.
- Pallarés, M. (1978). *Tècniques de grup per educadors*. Madrid: ICCE.
- Paniagua, G., Palacios, J. (2005). *Educació infantil*. Madrid: Alianza Editorial.
- Pujolàs , P. (2011). *Les estratègies pel desenvolupament de les escoles i aules inclusives*. Santiago: Oficina regional d'educació per Amèrica Latina i el Carib (OREALC/ UNESCO)
- Pujolàs, P. (2012). *Les aules inclusives i l'aprenentatge cooperatiu*. Barcelona: Educatio Siglo XXI.
- Romero, V., Gómez, M. (2009). *El joc infantil i la seva metodologia*. Barcelona: Altamar.
- Silva, G. (2004) *Educació, processos pedagògics i equitat: Quatre informes d'investigació*. Perú: Grade.
- Stainback, S., Stainback, W. (1999): *Aules inclusives*. Madrid: Narcea.
- Torres, C. M. (2004). El joc com a estratègia important. Venezuela: *Revista Educere*, 6 (19),1316-4910.
- Verger, S. (2012). *Educació Inclusiva*. Illes Balears: Universitat de les Illes Balears.
- Vindel, I. M. (2014). La inclusió del Joc. Madrid: *Revista nacional i internacional d'educació inclusiva*, 7 (1), 1889-4208.